

POVIJEST JEDNOG NASELJA

VRBANI, NAJMLAĐI TREŠNJEVAČKI KVART

Tekst i foto: Vanja Radovanović

Prvi objekt nastao je tijekom ili neposredno poslije Prvog svjetskog rata, kad je ondje svoju kućicu sagradila obitelj Vrban koja je, prema predaji, došla iz Like

Da, Vrbani su najmlađi trešnjevački kvart. Istina, na području Trešnjevke postoje pojedini dijelovi kvartova koji su novijeg datuma. Najbolji i najveći primjer novo je naselje koje posljednjih godina nastaje unutar Pongračeva, na prostoru bivše vojarne uz Selsku cestu. Vrbani međutim ipak odnose pobjedu kad je riječ o cjelovitim četvrtima.

OBITELJ VRBAN

A razlog za tu „mladost“ Vrbana činjenica je da se prostor na kojem se naselje sad nalazi tijekom povijesti doživljavao kao dio susjednih kvartova. Sjeveroistočni dio smatran je dijelom Rudeša, zapadni dio integralnim dijelom Prečkog, a jugoistočni dio računao se kao dio Jaruna. Prvi objekt na tom prostoru nastao je tijekom ili neposredno poslije Prvog svjetskog rata, kad je ondje svoju kućicu sagradila obitelj Vrban koja je, prema predaji, došla iz Like. Njihova obiteljska kućica bila je sagrađena u blizini Jarunskog jezera, na području sadašnjeg naselja Vrbani III, otprilike na mjestu gdje se sad nalaze zgrade najbliže jezeru. Prema kazivanju jedne od rođakinja obitelji koja je živjela na Jarunu i povremeno im navraćala u posjet, prva im je adresa bila Prečko 4, a naknadno se njihova ulica nazvala Vrbanov put (za razliku od, recimo, obližnje ulice Vrbje u Prečkom ili trnjanškog naselja Vrbik, koji su nazvani po vrbama koje su rasle uz obližnje savske rukavce). Kuća je srušena oko 2005. godine, tijekom priprema za gradnju Vrbana III.

RADNIČKE KUĆICE

Nakon Drugog svjetskog rata, potkraj 50-ih i početkom 60-ih, počela je gradnja radničkih kućica na istočnoj strani sadašnjeg naselja. Tad su nastale ulice poput Malogoričke, već spomenutog Vrbja ili ulice Mlake koja je tad spajala Prečko s Jarunom kroz kukuruzište koji je tad pokrivalo većinu površine Vrbana. Te su kućice smatrane dijelom naselja Prečko, djeca su išla u Osnovnu školu Prečko, stanovnici su se liječili u Domu zdravlja Prečko, a pripadali su župi sv. Ane u Rudešu. S druge strane, u to je doba na istoku naselja sagrađena betonska cesta kojom su kamioni vozili šljunak izvađen na mjestu sadašnjeg Jarunskog jezera (nastali iskopi koje je kopalo poduzeće Tempo zapravo su predstavljali početak radova na gradnji rekreacijskog centra Jarun dovršenog za Univerzijadu 1987. godine). Nedugo nakon toga počela je i gradnja obiteljskih kuća južnog Rudeša u ulicama Vrbani, Lopatinečkoj, Cenkovečkoj i drugima.

URBANIZACIJA NASELJA

Potkraj 70-ih i početkom 80-ih počela je urbanizacija sjeveroistočnog dijela naselja nazvanog Vrbani I (čime je i ime „Vrbani“ polako počelo ulaziti u upotrebu označavajući i cijeli kvart, a ne samo istoimenu ulicu). Ulice novog naselja nazvane su prema mjesecima u godini. Tijekom godina sagrađene su i javne zgrade: Robna kuća Nama 1987. (poslije Robni centar Vrbani, danas hotel Grand Casino Admiral), 1992. sagrađena je Osnovna škola Vrbani, 1998. trgovački centar Getro...

Na godinu Univerzijade, 1987., došao je i tramvaj u blizinu Vrbana, do okretišta Jarun koje se zapravo nalazi na području kvarta Vrbani. Do 2000. godine ondje su se okretali tramvaji linija 5 i 17 da bi te godine produženjem Horvaćanske ceste i tramvaja do Prečkog, na Jarunu ostalo tek okretište linije 5 koja je desetak godina poslije također produžena do Prečkog.

Govoreći o razvoju kvarta, treba spomenuti i otvorenje restorana brze prehrane McDonald's koji je u Vrbanima otvoren 2000. godine, a 2003. godine počinje i gradnja Vrbana III, 2007. godine otvorena je crkva župe Blagovijesti Navještenja Gospodinova u Listopadskoj ulici, a 2013. godine otvorena je i zgrada Osnovne škole Alojzija Stepinca. U naselju je 2013. otvorena i podružnica vrtića Kustošija.

AFERE KVARTA

Govoreći o Vrbanima III, koje se zbog blizine Jarunskog jezera, najveće zelene oaze na području Trešnjevke, doživljava elitnim, treba spomenuti i afere povezane s Vrbanima. Prva je od njih bila vezana uz pitku vodu. Naime, tijekom useljavanja stanara u zgrade na Vrbanima III u vodi je pronađena nedopuštena količina otrovnih tvari pa dugo voda nije bila pitka. Druga je afera bila povezana s gradnjom trgovačkog centra Point. Na mjestu centra godinama je zjapila rupa, govorilo se da se čeka otkup zemljišta okolnih kuća. Centar je na kraju otvoren 2013. godine, a neke od obiteljskih kuća koje je trebalo otkupiti i danas se nalaze tik pokraj centra. Treća su afera antene operatera mobilnih mreža. Dio građana bio je protiv postavljanja antena na području kvarta. Otpor je kulminirao potpisivanjem peticija i prosvjedima, no na kraju su antene ipak postavljene, a dio građana još se ne miri s time. Na samome kraju te crne liste treba spomenuti i prometnu izoliranost tog dijela naselja za automobilski promet, osobito iz smjera centra grada, pa se u naselje može ući na samo jednom mjestu Rudeškom ulicom. Ipak, Vrbani su zanimljiv i raznolik kvart ugodan za život u kojem se na istoku naselja uz urbane stambene zgrade još susreću i obiteljske kućice. Čini se ipak da će i one brzo nestati iz kvartovskih vizura.

Glavni urednik
Veselko Leutar

Zamjenica glavnog urednika
Anita Končar

Art-direktor
Trpimir Ježić

Kolumnistica
Dubravka Miljković

Lektura
Ana Stipčić

Suradnici
Vesna Rems Dobrin, Vanja Radovanović,
Zorana Četković, Tatjana Horvatić, Ivan
Hromatko

Fotografija na naslovnici
Vanja Radovanović

Nakladnik
Centar za kulturu Trešnjevka
Park Stara Trešnjevka 1
10 000 Zagreb
Časopis izlazi uz financijsku podršku
Grada Zagreba i
potporu Vijeća Gradskih četvrti
Trešnjevka – sjever i Trešnjevka – jug

Za nakladnika
Ljiljana Perišić

Dinamika izlazenja
kvartalno

Telefon
01 30 27 411

Faks
01 30 24 247

E-adresa
glastresnevke@cecate.hr

MB
3239632

Žiro-račun
ZABA
2360000-1101429565

Naklada
5000 primjeraka

ISSN
1846-503X